

UŽSIENIO ŠALIŲ PRAKTIKOJE PASITAIKANČIŲ REKOMENDACIJŲ ŠVIETIMO ĮSTAIGOMS APŽVALGA

Proaktyvi veikla ir galimi techniniai sprendimai

Proaktyvi saugumo švietimo įstaigose užtikrinimo veikla galėtų būti vykdoma tiek švietimo įstaigai savarankiškai nustatčius galimas grėsmes ir pavojus, tiek gavus policijos įstaigų informaciją apie dažniausiai pasitaikančius teisės pažeidimus vietovėje, kurioje veikia švietimo įstaiga. Šios informacijos pagrindu švietimo įstaigos galėtų parinkti labiausiai tinkantį sprendimą dėl nepilnamečių saugumo.

Švietimo įstaigos saugumas, kaip ir bet kokių kitų objektų saugumas, nėra paprastas. Bet kurios konkrečios švietimo įstaigos saugumas priklauso nuo finansavimo, pastatų amžiaus ir išdėstymo, administratorių, švietimo įstaigos personalo, moksleivių ir jų tėvų, kaimynystės, kurioje yra švietimo įstaiga, procedūrų, savivaldos politikos, mokyklos tarybos, teisėsaugos, gaisrinės saugos reikalavimų ir pačios mokyklos reputacijos. Dviejų skirtingų mokyklų sėkmingos saugumo programos (strategijos) nėra identiškos ir negali būti sėkmingai atkartotos kitose švietimo įstaigose neatliekant individualaus konkrečių aspektų vertinimo. Esminis dalykas yra nusimatyti, ką įstaiga nori pasiekti, ir tik tuomet kurti optimalią saugumo strategiją. Įstaigai svarbu tiksliai nusistatyti ir suprasti, ką jie stengiasi apsaugoti (žmones, moksleivius, personalą ir (arba) didelės vertės turta), nuo ko stengiamasi apsaugoti (kokios grėsmės), įsivertinant aplinką, kurioje veikia įstaiga. Šis supratimas leis švietimo įstaigai apibrėžti savo didžiausią ir (arba) labiausiai tikėtinas rizikas, kad pasirinkta (numatyta) saugumo strategija tikslingai veiktų į šias rizikas. Strategija turėtų apimti kai kuriuos technologinius sprendimus, personalo ir procedūrų derinį – holistinis požiūris užtikrins geriausius rezultatus sprendžiant problemą. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad pasirinkta saugumo strategija turi būti peržiūrima dėl besikeičiančių švietimo įstaigos aplinkos veiksnių, personalo pokyčių.

Dauguma savivaldybių ir mokyklų tarybų bus labiau linkę palaikyti saugumo priemonių poreikį ir prašomą finansavimą, jei jie bus gerai supažindinti su didžiausiomis rizikomis ir jų sprendimo būdais. Mokyklos taryba kas mėnesį (galimas ir kitas intervalas, pvz., kas ketvirtį) turėtų būti supažindinama su einamaisiais saugumo siekiais ir rekomenduojamomis strategijomis, suprantant, kad saugumo klausimų sprendimas yra tęstinis, nuoseklus ir būtinas.

Svarbus žingsnis bet kurioje švietimo įstaigos saugumo sistemoje turėtų būti potencialaus pažeidėjo atgrasymas, kad jis (ji) atsisakytų įgyvendinti svarstomą veiklą (pažeidimą) dėl to, jog įgyvendinti priešingą teisei veiksmą bus per sudėtinga dėl veikiančių saugios aplinkos veiksnių arba tikimybė būti sugautam (-ai) yra pernelyg didelė. Todėl naudojamos saugumo priemonės yra įgyvendinamos atgrasymo tikslais, nesvarbu, ar tai būtų vagies, ar narkotikų prekeivio atgrasymas.

Švietimo įstaigos darbuotojai, kuriems pavesta tvarkyti saugumo problemas, turėtų planuoti nuolatinio bendradarbiavimo susitikimus sprendžiant naujas problemas, būtinus pakeitimus, esamus metodus ir keitimąsi informacija. Kartais gali būti pateikiamos naujos problemos ir siūlomi sprendimai (jei reikia) švietimo įstaigos darbuotojams, moksleivių tarybai, tėvų grupei, vietos policijai ar kitoms to paties rajono švietimo įstaigoms. Nors įtraukiant daugiau žmonių gali pailgėti sprendimų priėmimo procesas, šių grupių atstovai yra saugumo atnaujinimo komandos dalis, su jais susijusios problemos padidins finansavimo galimybes. Papildoma nauda yra ta, jog žinia apie tai, kad švietimo įstaiga imasi aktyvių saugumo priemonių, pasklis visoje bendruomenėje ir veiks kaip atgrasymo priemonė.

Kontroliniai klausimai saugumo situacijai įsivertinti:

Ar mokykloje įdiegti sprendimai (procedūros), apribojantys pašalinių asmenų patekimą į mokyklą be leidimo?

Jei pašalinių asmenų patekimas į mokyklos patalpas ir jos teritoriją yra pagrindinis rūpestis, tuomet būtina įsivertinti įstaigos galimybes kontroliuoti patekimą į pastatą (-us) ir teritoriją. Kiek yra įeigų į pastatą?

Ar mokyklos teritorija atvira ir prieinama bet kam, ar įrengta tvora, ar pastatai riboja patekimą į teritoriją? Ar lengva patekti ant mokyklos stogo?

Ar yra vietų (tiek viduje, tiek teritorijoje), kuriose galima pasislėpti?

Ar moksleivių skaičius yra pakankamai mažas, kad dauguma darbuotojų galėtų atpažinti daugumą moksleivių ir jų tėvų?

Koks nusikalstamumo lygis kaimynystėje?

Kiek per pastaruosius keletą metų nutiko (įvykdyta) smurtinių nusižengimų (incidentų) mokykloje?

Ar mokyklos administracija, personalas yra teigiamai vertinami moksleivių, ar nėra konfliktų?

Ar personalas turi patekimo į mokyklą galimybes nakties metu?

Ar moksleiviai gali išeiti iš mokyklos teritorijos pertraukų metu?

Kiek dienpinigių įprastai (vidutiniškai) turi moksleiviai?

Ar netoli mokyklos yra jaunimo (moksleivių) pamėgtų susibūrimo vietų?

Ar kaimynystėje veikiančios privačios įstaigos (pvz., maitinimo įstaigos, prekybos vietos ir pan.) bendradarbiauja su mokykla, palaiko ryšius?

Kokia yra mokyklos reputacija? Kaip mokykla atrodo asmenims, nesusijusiems su ja?

Ar aktyviausi moksleivių tėvai labiau susirūpinę saugumu ar privatumu?

Ar moksleiviai sutaria ir pasitiki personalu tiek, kad perduotų reikšmingą informaciją, susijusią su saugumo klausimais?

Veiksmai, kurių rekomenduojama imtis švietimo įstaigoms užtikrinant saugią aplinką (pašalinių asmenų patekimo į mokyklą ir jos teritoriją ribojimo galimybės):

- Iškabinta informacija (ženklai) dėl draudimo patekti į švietimo įstaigą.
- Uždara, aiškiai apibrėžta (tvora) teritorija.
- Budėtojas / sargas / budintis pedagogas / savanoriai tėvai ar vyresnių klasių moksleiviai prie pagrindinio įėjimo ir, jei yra poreikis, kitose patekimo vietose.
 - Moksleivio pažymėjimas (pažymėjimai taip pat gali veikti kaip el. registracijos raktai) arba ženkleliai.
 - Transporto priemonių statymo lipdukai (leidimai) mokyklos teritorijoje ir prie mokyklos, vaizdo stebėjimo kameros automobilių aikštelėje.
 - Moksleivių uniformos.
 - Lauko durų užrakinimas patekimui iš išorės (neblokuojant išėjimo iš patalpų).
 - Vaizdo stebėjimo kameros atokiose ir strateginėse vietose.
 - Mokyklos vidaus patalpų išdėstymas taip, kad visi lankytojai turėtų praeiti pro administracijos darbuotoją arba bent jau sargą (budėtoją).
 - Visiems lankytojams išduodami laikini ženkleliai, kortelės (taikoma kontrolės procedūra).

Psichoaktyviųjų medžiagų ir elektroninių cigarečių kontroliavimo galimybės:

- Narkotinių medžiagų vartojimo nustatymo testai (*swap*).
- Plaukų analizės rinkiniai narkotikų vartojimui nustatyti (taikomi tėvų).
- Spintelių patikrinimai arba panaikinimas.

- Atsitiktinės, netikėtos paieškos, apžiūros.
- Metalo detektoriaus naudojimas elektroninėms cigaretėms aptikti.

Alkoholio vartojimo kontrolės galimybės:

- Išėjimo iš mokyklos teritorijos ribojimas pietų pertraukos metu.
- Ribojimas patekti į transporto priemones nesibaigus pamokų laikui.
- Spintelių patikrinimai arba panaikinimas.
- Alkotesteris – tikrinimo įranga.

Muštynių mokykloje ir jos teritorijoje kontroliavimo galimybės:

- Vaizdo stebėjimo kameros.
- Begarsė pavojaus signalizacija, aktyvuojama žmogaus, arba švilpukai.

Ginklų kontrolės galimybės:

- Pereinami metalo detektoriai.
- Rankiniai metalo detektoriai.
- Atsitiktinės spintelių, kuprinių ir transporto priemonių apžiūros (tikrinimai).
- Kuprinių, rankinių, krepšių patikrinimas rentgenu.

Mokyklos, kaip objekto, ir jos turto apsaugos galimybės:

- Vaizdo stebėjimo kameros. Svarbu pakabinti perspėjamuosius ženklus, kad mokyklos teritorija stebima vaizdo kameromis.
 - Strategiškai įrengta tvora; kur tvoros įrengimo idėja yra nepriimtina ar jos neįmanoma įrengti, galima tikslingai apželdinti aplinką (pvz., spygliuotais, tankiais krūmais, kurie nėra įtraukti į Nuodingų augalų, draudžiamų sodinti mokyklos teritorijoje apželdinimo tikslu, sąrašą).
 - Sargo pasitelkimas, užtikrinant mokyklos patalpų ir teritorijos saugumą nakties metu.
 - Įsilaužimo aptikimo sistemos įdiegimas visuose mokyklos koridoriuose, administracinėse patalpose, patalpose su didelės vertės turtu (pvz., kompiuterių klasė, gamtos mokslų klasė ir pan.).
 - Judesių jutikliai, magnetiniai durų jungikliai, šilumos jutikliai ir (arba) stiklo dūžio jutikliai.
 - Pavojaus signalo policijai, sargui, mokyklos direktoriui automatinis išsiuntimas.
 - Apsauginės žaliuzės ant langų.
 - Sustiprintos durys, taip pat durys su vyriais saugioje (vidinėje) pusėje.
 - Prieigų iki stogų panaikinimas, nepažeidžiant gaisrinės saugos reikalavimų (konsultuojantis su Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentu prie Vidaus reikalų ministerijos).
 - Nakties metu patekimo ribojimas į automobilių stovėjimo aikštelę.

Vandalizmo, grafiti piešimo atvejų kontroliavimo galimybės:

- Sienų padengimas antigrafitiniais sluoksniais.
- Stiklo dūžio jutikliai.
- Estetiškai atrodančios sienų tapybos (dažniausiai jos nenukenčia nuo grafičių).
- Budėtojas (sargas).
- Teritorijos aptvėrimas tvora.
- Gerai apšviesta teritorija nakties metu.

Kenkėjiškų veiksmų kontrolės galimybės:

- Transporto priemonių zonų atitolinimas nuo mokyklos pastatų.
 - Pašaliniamis asmenims neprieinama oro paėmimo sistema ir vandens šaltinis.
 - Visi mokyklos teritorijoje esantys suaugusieji privalo turėti mokyklos išduotą ženklelį (kortelę).
 - Transporto priemonių užtvagai prie pagrindinių įvažiavimų ir moksleivių susibūrimo zonų.
-